

Кучеркова С., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
ім. Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна

ЯК ПРАВИЛЬНО ОЦІНИТИ ПРИБУТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Облік фінансових результатів підприємства, їх аналіз і прийняття управлінських рішень тактичного і стратегічного характеру посідають центральне місце в регульованій ринковій економіці.

Важливим науковим завданням є обґрунтування відображення в бухгалтерському обліку складових для визначення фінансових результатів та їх відображення у звітності, що дає можливість достовірно характеризувати рівень ефективності виробництва на підприємствах, а саме доходів і витрат [3, с. 459].

Основна частина. У сучасному бухгалтерському обліку існує низка парадоксів. І один із них такий: прибуток є, а грошей немає. Ідеться про випадки, коли фінансова звітність репрезентує прибуток від діяльності підприємства за звітний період, а коштів на рахунках – значно менше, ніж величина прибутку. Звідси витікає питання чи можна звітність, складену за прописаними нормативними документами правилами, уважати достовірною із позиції власника для потреб управління? [1, с. 92] Повністю це зробити неможливо через те, що самій бухгалтерській методології притаманні певні парадокси. Вони об'єктивні, їх треба знати, розуміти і брати до уваги.

Доволі часто в практичній діяльності підприємств виникають питання:

чому прибуток не є фінансовим результатом для власника;

що є фінансовим результатом для власника?

Основним показником фінансової результативності бізнесу для власника є вільний грошовий потік.

Вільний грошовий потік – це та сума грошових коштів, яку власники можуть вивести з компанії без шкоди для її діяльності. Іншими словами, це реальний, а не «паперовий» прибуток власника від вкладення в компанію.

Уважається, що є два види вільного грошового потоку – для компанії і для власника.

Планування грошових потоків – комплексне завдання. Його мають розв'язувати керівники підрозділів спільно з фінансово-економічною службою. Кожен підрозділ планує свої виплати, наприклад на рік помісячно. Ці плани збираються по всій компанії і затверджуються керівництвом. У результаті фінансовий директор або головний бухгалтер може легко відмовити в оплаті рахунка, якого немає в затвердженому плані компанії. Із цього моменту фінансова служба може ефективно розподіляти грошові потоки за кожним днем, розміщувати надлишки на депозиті і заробляти на цьому, не залучаючи в критичні моменти кредити.

Вільний грошовий потік для компанії (Free Cash Flow, FCF) – це та сума коштів, яку здатна згенерувати компанія за підсумками звітного періоду. Ця сума може бути розподілена між кредиторами, акціонерами та інвестиційними проектами компанії.

Вільний грошовий потік фірми – це чистий грошовий потік за мінусом капітальних витрат:

$$FCF = \text{Net Cash Flow} - \text{CAPEX},$$

де Net Cash Flow – чистий грошовий потік;

CAPEX – капітальні витрати.

Дані для розрахунку можна взяти із форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів», яка є обов'язковою у складі річної фінансової звітності для великих підприємств, а також управлінської звітності.

Є ще одна формула розрахунку вільного грошового потоку компанії. Вільний грошовий потік дорівнює різниці між EBITDA та сумою сплаченого податку на прибуток (Tax), інвестицій (CAPEX) та зміною оборотного капіталу (NWC), тобто:

$$FCF = \text{EBITDA} - \text{Tax} - \text{CAPEX} - \text{NWC}.$$

EBITDA – це універсальний показник операційного результату діяльності підприємства. Використовується він у Звіті про прибутки та збитки як додатковий розрахунковий показник і демонструє прибуток компанії від звичайної операційної діяльності до витрат на банківські відсотки, податки та амортизацію.

В українській практиці є згадка про нього в постанові КМУ від 14.07.16 р. № 616 «Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара». У цьому нормативно-правовому акті EBITDA розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності (до нарахування амортизації) до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операційних доходів. Для суб'єктів малого підприємництва коефіцієнт розраховується без урахування амортизації. [2, с. 4]

Власникам компанії легко використовувати показник EBITDA для оцінювання ефективності операційної діяльності та потенційної вартості підприємства. EBITDA – зручний показник для оцінювання роботи операційного менеджменту компанії, оскільки він не враховує декілька речей, на які операційний менеджмент не впливає або має обмежений вплив.

Банківський відсоток, як і сума сплачуваних податків, - це показники, за які зазвичай відповідає фінансовий директор. Від майстерності саме фінансистів залежить ефективність підприємства за цими показниками.

Показник амортизації залежить від інвестиційних рішень компанії в минулому та від прийнятого методу розрахунку амортизації.

Оцінювання вартості компанії типово здійснюється на основі EBITDA, принаймні спочатку.

Для України типові значення множника – від 3 до 6.

Окрім власників компанії цей множник цікавить потенційних та поточних інвесторів, фонди, інвестиційних банкірів.

Вільний грошовий потік власника / інвестора (Free Cash Flow on Equity, FCFE) відображає ту суму грошей, яка припадає безпосередньо на власників компанії. Він дорівнює різниці вільного грошового потоку компанії (FCF), сплачених відсотків (Interest) і сальдо отриманих і виплачених позикових коштів (Loan Received – Loan Paid), тобто:

$$FCFE = FCF - \text{Interest} - (\text{Loan Received} - \text{Loan Paid}).$$

Розрахунок показника FCFE необхідний, адже компанія не може собі дозволити взяти кошти в борг і виплачувати з них дивіденди. Та й політиками кредитних установ це найчастіше заборонено. FCFE – це саме той показник, на який дивляться інвестори, коли розглядають компанію як об'єкт вкладення капіталу.

Висновки та пропозиції. Чистий прибуток не може відобразити отримані в реальному вираженні кошти: суми на папері і банківському рахунку компанії – це різні речі, здебільшого дані фінансової звітності не завжди є фактичними і нерідко носять чисто номінальний характер. Наприклад, переоцінка курсової різниці або амортизаційні відрахування не приносять реальних грошових коштів, а кошти за проданий товар фігурують як прибуток, навіть якщо гроші ще реально не отримано від покупця товару.

Виконати правильну оцінку прибутковості компанії та визначити реальний рівень заробітку власнику допомагає вільний потік грошових коштів. такий аналіз проводять, як правило, у системі управлінської звітності. А отримати показники для розрахунку грошових потоків можна з поточного бухгалтерського обліку та даних фінансової звітності.

Використана література:

1. Винсент Дж. Лав. Как понимать и использовать финансовую отчетность. М.:1996. 152 с.
2. Горбачов Д. Показник EBITDA: як і коли використовувати// *БалансАгро*. 2019. № 4. С. 4-12.
3. Кучеркова С.О. Бухгалтерський і податковий аспекти визначення прибутку: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Інфраструктура ринку*. 2019. №35. С. 459-465.

Малинич Г., к.е.н.
ТНТУ імені Івана Пулюя,
м.Тернопіль, Україна

ДЕТЕРМІНАНТИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІВНЕНЬ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Починаючи з 2014 року, в Україні триває децентралізація, що передбачає перерозподіл фінансових і владних повноважень на користь місцевого самоврядування, результатом якої є переформатування територій, утворення нових територіально-господарських систем на місцевих рівнях, на які покладено реалізацію стратегічних завдань щодо створення і забезпечення комфортних умов життя громадян шляхом забезпечення рівності доступу до публічних послуг та